

Young in times of COVID-19: Predictors of young adults' prosociality and mental health during the COVID-19 pandemic.

De relatie tussen huishoudsamenstelling en naleven COVID-19 maatregelen via ervaren sociale steun en beperking in sociale contacten.

Master Thesis

Cursuscode 201600201

Masterprogramma Clinical Child Family and Education Studies

Collegejaar 2020-2021

Universiteit Utrecht

Elmi Aaldering, 6980066

Begeleider: Susan Branje

Tweede beoordelaar: Jolien van der Graaff

Aantal woorden: 4500

28-05-2021

Universiteit Utrecht

Abstract

The aim of this study was to discover whether there is a relationship between household composition of young adults and compliance with the COVID-19 measures and whether this relationship occurs through the experience of social support and the experience of limitations in social contacts. Participants included 533 young adults between 18-30 years old. Data was collected by a 20-minute survey from the beginning of June 2020 to the end of July 2020. Findings revealed a negative relationship between household composition and compliance with COVID-19 measures. This means that young adults who live together in a larger household composition are less able to comply with the measures. This study also showed that young adults who experience more social support comply with the measures better. However, no link was found between household composition and perceived social support or perceived limitation in social contacts. It can therefore be stated that the relationship between household composition and compliance with the measures is not mediated by perceived social support or perceived limitation in social contacts.

Keywords: household composition, compliance COVID-19 measures, social support, social contacts, young adults

Abstract

In deze studie is onderzocht of er een verband bestaat tussen de huishoudsamenstelling van jongvolwassenen en het naleven van de COVID-19 maatregelen en of dit verband verloopt via de ervaren sociale steun en de ervaren beperkingen in sociale contacten. Participanten waren 533 jongvolwassenen tussen 18-30 jaar oud. De data is verzameld door middel van een 20 minuten durende enquête van begin juni 2020 tot eind juli 2020. De resultaten laten een negatief verband zien tussen huishoudsamenstelling en de naleving van COVID-19 maatregelen. Dit betekent dat jongvolwassenen die met meer mensen samenwonen, de maatregelen minder goed naleven. Uit dit onderzoek bleek ook dat jongvolwassenen die meer sociale steun ervaren, de maatregelen beter naleven. Er werd geen verband gevonden tussen de gezinssamenstelling en ervaren sociale steun of ervaren beperking in sociale contacten. Daarom kan worden gesteld dat de relatie tussen huishoudensamenstelling en naleving van de maatregelen niet wordt bemiddeld door ervaren sociale steun of ervaren beperking in sociale contacten.

Trefwoorden: gezinssamenstelling, naleving COVID-19 maatregelen, sociale steun, sociale contacten, jongvolwassenen

De Relatie van Huishoudsamenstelling en Naleven COVID-19 maatregelen via ervaren Sociale Steun en Beperking in Sociale Contacten

Sinds 2020 is vrijwel de hele wereld getroffen door het COVID-19 virus. De pandemie beïnvloedt op dit moment de levens van miljoenen mensen per dag (Huckins et al., 2020). COVID-19 is niet alleen een probleem voor de volksgezondheid, het heeft ook ernstige politieke, economische, educatieve en sociale gevolgen (Huckins et al., 2020). Om de gevolgen voor de volksgezondheid terug te dringen, heeft de overheid maatregelen opgelegd aan de Nederlandse bevolking. Deze maatregelen hebben onder andere betrekking op het beperken (en afstand houden) van sociale contacten buiten het huishouden (Rijksoverheid, 2020). Door de COVID-19 maatregelen veranderen de levens van jongvolwassenen drastisch, terwijl zij van het virus vaak milde of geen klachten hebben (Centers for Disease Control [CDC] COVID-19 Response Team, 2020; Pan et al., 2020). Internationaal worden jongvolwassenen gezien als de groep die de maatregelen niet goed naleeft, met name die voor sociale afstand (Barari et al., 2020; Cohen et al., 2020; Park et al., 2020). Toch is het ook belangrijk dat zij de maatregelen opvolgen, omdat zij het virus makkelijk kunnen verspreiden, juist door hun grote sociale netwerken en actieve sociale leven (Andrews et al., 2020; Cohen et al., 2020; Wrzus et al., 2013).

In dit onderzoek wordt gekeken of de huishoudsamenstelling van jongvolwassenen een relatie heeft met het naleven van de COVID-19 maatregelen, en of deze relatie verloopt via de ervaren sociale steun en de ervaren beperkingen in sociale contacten. Er wordt naar maatregelen rondom de sociale afstand gekeken.

Verband huishoudsamenstelling en naleven COVID-19 maatregelen

Het is belangrijk te benoemen dat op het moment dat de data is verzameld studentenhuisen of jongeren die in leefgroepen samenwonen, niet als huishouden gezien werden door de overheid (Engelshoven, 2020). Dit is anders dan voor bijvoorbeeld grote gezinnen, die wel als huishouden worden gezien. Dit betekent dat jongvolwassenen uit grote gezinnen bijvoorbeeld geen afstand van elkaar hoeven te houden, terwijl van jongeren in leefgroepen wordt verwacht dat zij de anderhalve meter maatregel wel in acht nemen.

Onderzoek van het RIVM laat zien dat jongeren die in een groep samenwonen (zoals woongroep of opvanglocatie), het op die locatie niet goed lukt om de anderhalve meter maatregel na te leven (RIVM, 2020b). Toch liet ander onderzoek van het RIVM geen eenduidig verband zien tussen de woonsituatie (alleen of samenwonend) en het naleven van de COVID-19 maatregelen (RIVM, 2020a). Dit laatstgenoemde onderzoek werd echter niet alleen onder jongeren gehouden.

In een survey gehouden onder de Canadese bevolking werd ontdekt dat het naleven van de maatregelen het best was bij huishoudens waar twee of meer generaties samenleefden, waarschijnlijk doordat mensen zich realiseren wat de risico's voor ouderen zijn (Brankston, 2020). Het ging hier echter wel om maatregelen zoals het dragen van een mondkapje en deze maatregel is niet opgenomen in het huidige onderzoek, aangezien deze maatregel in de tijd van de dataverzameling nog niet in Nederland bestond.

Er is nog weinig onderzoek gedaan naar de relatie tussen huishoudsamenstelling en het naleven van de maatregelen. Toch wordt op basis van eerder onderzoek een positieve relatie verwacht tussen huishoudsamenstelling en het naleven van de maatregelen. Dat wil zeggen; wanneer mensen met meer mensen samenwonen houden, zij zich beter aan de maatregelen. Dit bleek namelijk ook uit (groot) Canadees onderzoek, terwijl het onderzoek in Nederland minder grootschalig was.

Verband sociale steun en naleven COVID-19 maatregelen

Sociale contacten zijn kanalen waaruit sociale steun kan worden ervaren (Elmer et al. 2020). Als deze sociale kanalen beperkt worden, zoals de maatregelen vragen, kunnen jongvolwassenen ook minder sociale steun ervaren. Dit verband werkt ook omgekeerd; wanneer mensen minder sociale steun ervaren kan dit er ook weer voor zorgen dat zij de maatregelen minder goed naleven.

Onderzoek naar sociale steun tijdens de COVID-19 pandemie laat verschillende uitkomsten zien. Onderzoek uit India laat zien dat bijna de helft van de participanten inadequate sociale steun ervaart tijdens de COVID-19 pandemie (Muruganandam et al., 2020). Sommige jongvolwassenen besteden meer aandacht aan de contacten die veel voor hen betekenen en zijn zo in staat om toch sociale steun te ervaren (Elmer et al., 2020). Ander onderzoek onder studenten liet zien dat functionele sociale netwerken tussen studenten (interactie tijdens het studeren) afnamen. Vriendschapsnetwerken en netwerken waaruit sociale steun wordt ervaren bleven juist stabiel, doordat er gebruik werd gemaakt van digitale communicatie (Elmer et al., 2020). Hieruit blijkt dus dat de sociale contacten kunnen afnemen, maar dat belangrijke steunbronnen wel blijven en dus helpend (kunnen) zijn.

Jongvolwassenen die meer steun verkrijgen zijn wellicht eerder geneigd de maatregelen op te volgen dan mensen die minder sociale steun ervaren. Onderzoek van het RIVM laat zien dat thuisblijven als makkelijk wordt ervaren door mensen die veel hulp aangeboden krijgen vanuit hun sociale netwerk (RIVM, 2020a). Het RIVM rapporteert daarnaast dat jongvolwassenen die bijvoorbeeld sociale steun ervaren van een mentorfiguur (iemand, naast hun ouders, bij wie ze terecht kunnen voor raad en advies) zich vaak beter aan

de maatregelen houden (RIVM, 2020b). Dat wil zeggen dat jongvolwassenen die meer sociale steun ervaren de maatregelen beter naleven.

In de huidige studie wordt, op basis van eerder onderzoek, dan ook verwacht dat een positief verband wordt gevonden tussen de mate van sociale steun en het naleven van de maatregelen. Dat betekent dat wanneer mensen meer sociale steun ervaren zij zich beter aan de COVID-19 maatregelen houden.

Verband sociale contacten en naleven COVID-19 maatregelen

De maatregelen om het COVID-19 virus terug te dringen, vragen van mensen of zij anderen buiten hun huishouden fysiek minder willen zien. Dit zorgt ervoor dat de sociale contacten van jongvolwassenen afnemen. Sociale contacten zijn voor jongeren belangrijk en ze hebben een actief sociaal netwerk (Elmer et al. 2020). De vraag is of jongvolwassenen tijdens de COVID-19 pandemie ook ervaren dat ze minder sociale contacten hebben. Als jongvolwassenen daadwerkelijk minder sociale contacten ervaren, kan dit resulteren in het minder goed naleven van de COVID-19 maatregelen.

Wanneer mensen ervaren dat zij weinig sociale contacten hebben, kunnen zij zich eenzaam voelen. Verschillende onderzoeken naar eenzaamheid tijdens COVID-19, laten een negatief verband zien tussen eenzaamheid en het naleven van de maatregelen. Onderzoek onder Japanse studenten bewijst dat eenzaamheid zorgt voor lagere betrokkenheid bij de COVID-19 maatregelen (Stickleby et al, 2020). In Brits onderzoek is bewijs gevonden dat sociaal isolement (het gevoel hebben dat men eenzaam is of dagen geen contact hebben) impact had op de naleving van de maatregelen. Deze effecten waren echter wel erg klein en dit onderzoek werd niet alleen gehouden onder jongvolwassenen (Wright et al., 2020). Eenzaamheid is in dit onderzoek gemeten door te beoordelen in hoeverre participanten het gevoel hadden buitengesloten te worden, hoe vaak participanten zich geïsoleerd voelden en hoe vaak zij het gevoel hadden niet in gezelschap te zijn. Het is niet geheel duidelijk hoe eenzaamheid verband houdt met het niet naleven van de COVID-19 maatregelen, maar een verklaring kan zijn dat mensen die eenzaam zijn sociale contacten opzoeken en zich hierdoor minder aan de maatregel van het zo veel mogelijk beperken van de sociale contacten houden.

Op basis van voorafgaand genoemd onderzoek wordt verwacht dat mensen die meer sociale contacten ervaren zich beter aan de maatregelen houden, omdat sociale contacten voor jongeren zo belangrijk blijken te zijn en omdat bewezen is dat eenzaamheid negatief verband houdt met het naleven van de COVID-19 maatregelen.

Huishoudsamenstelling in relatie met ervaren sociale steun, sociale contacten en naleving maatregelen

In dit onderzoek wordt niet alleen gekeken naar de relatie tussen huishoudsamenstelling en het naleven van COVID-19 maatregelen, maar ook of deze relatie verloopt via sociale steun en beperking in sociale contacten. Uit onderzoek naar de woonsituatie van studenten blijkt dat studenten die in studentenhuizen wonen meer sociale steun ervaren van vrienden uit huis of van de universiteit. De sociale steun van familieleden blijft bestaan, maar verdwijnt naar de achtergrond (Wilcox et al., 2005). Onderzoek uit België geeft weer dat alleenwonenden minder vaak sociale steun voelen dan samenwonende koppels (Sciensano, 2020). Dit is echter een onderzoek dat niet alleen onder jongvolwassenen gehouden is, waardoor het lastig is om te zeggen of dit ook voor deze doelgroep geldt.

Individueen die alleen wonen kunnen hun sociale interactie binnen het huishouden compenseren door een grotere sociale kring met vrienden en familieleden (Berkman & Syme, 1979; Seeman et al., 1987). Wanneer men in een groter huishouden leeft, heeft men ook meer contacten en zal de beperking in sociale contacten waarschijnlijk minder worden ervaren (Mossong, 2008; Oldenkamp et al. 2009).

Op basis van eerder onderzoek wordt verwacht dat jongvolwassenen met een groter huishouden, meer sociale contacten ervaren en zich daarom beter aan de maatregelen houden. Voor iemand die alleen woont zal het extra lastig zijn om zich aan de maatregelen te houden, omdat de kans dan groot is dat die persoon minder sociale contacten ervaart en dus anderen buiten het huishouden op gaat zoeken. Daarom wordt ook verwacht dat jongvolwassenen die met minder mensen samenwonen, minder sociale contacten en minder sociale steun ervaren waardoor zij zich minder goed aan de maatregelen houden.

Huidig onderzoek

In dit onderzoek wordt de volgende onderzoeksvraag onderzocht: ‘In hoeverre verloopt de relatie van huishoudsamenstelling van jongvolwassenen en de mate waarin zij de COVID-19 maatregelen opvolgen, via het ervaren van sociale steun en de ervaren beperking in sociale contacten?’. Daarbij worden de volgende deelvragen onderzocht: ‘In hoeverre is er een relatie tussen huishoudsamenstelling en het naleven van de maatregelen?’, ‘In hoeverre is er een relatie tussen de ervaren sociale steun en het naleven van de maatregelen?’ en ‘In hoeverre is er een relatie tussen de ervaren beperking in sociale contacten en het naleven van de maatregelen?’. Op basis van eerder onderzoek wordt bij deze onderzoeksvragen het volgende verwacht:

- H1: Er is een positieve relatie tussen huishoudsamenstelling en het naleven van de maatregelen. Dat wil zeggen; wanneer mensen met meer mensen samenwonen houden zij zich beter aan de maatregelen.

- H2: Er is een positief verband tussen de mate van sociale steun en het naleven van de maatregelen. Dat betekent dat mensen zich beter aan de COVID-19 maatregelen houden als ze meer sociale steun ervaren.
- H3: Mensen die meer sociale contacten ervaren tijdens de COVID-19 pandemie houden zich beter aan de maatregelen.
- H4: Tot slot wordt verwacht dat jongvolwassenen die met meer personen samenwonen, meer sociale contacten ervaren en zich daarom beter aan de maatregelen houden. Daarnaast wordt verwacht dat jongvolwassenen die met minder mensen samenwonen, minder sociale contacten en minder sociale steun ervaren waardoor zij zich minder goed aan de maatregelen houden.

Methode

Het onderzoek dat wordt uitgevoerd is een kwantitatief onderzoek met een correlatieve design. Hiervoor is een dataset gebruikt met reeds verzamelde data.

Procedure

De data zijn verzameld door middel van een twintig minuten durende survey, afgenomen via Qualtrics. De data zijn van begin juni tot eind juli verzameld. In Nederland is gebruik gemaakt van respondentendatabase.nl en het eigen netwerk om de survey te verspreiden (gemakssteekproef). Deze manier van participanten benaderen is select.

Participanten

Respondenten tussen de 16 en 30 jaar hebben de survey ingevuld ($N = 573$). Voor dit onderzoek worden data gebruikt van jongvolwassenen tussen de 18 en 30 jaar ($N = 553$). Hiervan is 59,3% vrouw en 39,4% man ($SD = 0.66$). De gemiddelde leeftijd van de deelnemende respondenten is 22 jaar ($SD = 3.13$, range = 18-30). De gemiddelde huishoudsamenstelling bestaat uit 3 personen ($SD = 1.58$, range = 1 - 7).

Meetinstrumenten

Huishoudsamenstelling

Bij huishoudsamenstelling wordt onderzocht met hoeveel anderen de jongvolwassene samenwoont. Het maximale aantal van de schaal is 7+ (samenwonend met 7 of meer).

Sociale steun

Sociale steun is gemeten aan de hand van de Social Provisions Scale (SPS-1) van Russell & Cutrona (1984). Meerdere studies hebben de validiteit van dit instrument aangetoond (Cutrona, 1984). Het construct sociale steun bestaat uit tien items, die zijn onderverdeeld in subschalen van steun van familie of vrienden. Deze schaal is betrouwbaar ($\alpha = .82$). Respondenten gaven aan in hoeverre ze het met een stelling over sociale steun van

familie en vrienden eens waren. Hiervoor werd een Likert schaal gebruikt (1 = *helemaal niet mee eens*, 5 = *helemaal mee eens*). Een hogere score betekent dat zij meer sociale steun ervaren. Een voorbeelditem is: “Ik kan erop vertrouwen dat mijn vrienden me helpen als ik dat echt nodig heb”.

Sociale contacten

De COVID-19 effecten op de sociale contacten is gemeten bij het construct ‘COVID effects on health, social and finances’. Het gemeten construct bestaat uit vier items. De schaal is betrouwbaar ($\alpha = .71$). Respondenten rapporteerden over de waargenomen effecten van COVID-19 op hun sociale contacten. Ook dit werd aan de hand van een Likert schaal gescoord van 1= *helemaal niet belastend* tot 5 = *zeer belastend*. Hogere scores betekenen dat de respondent een grotere belasting ervaren. De stem die gebruikt werd, is: “Geef aan of u zich tijdens de COVID-19-pandemie zorgen heeft gemaakt of last heeft gehad van de volgende situaties...” Een voorbeeld item is: “...beperkt zijn in het bezoeken van vrienden of familie”.

Naleven COVID-19 maatregelen

Het opvolgen van de COVID-19 maatregelen is gemeten aan de hand van de volgende drie items: het houden van afstand tot anderen, minder mensen fysiek ontmoeten en thuisblijven wanneer iemand in het huishouden COVID-19 gerelateerde klachten heeft. Op een Likert schaal konden de respondenten aangeven of zij zich *helemaal niet* (1) of *volledig* (5) aan de maatregelen hielden. Een hoge score betekent dat zij zich beter aan de maatregelen houden. Een voorbeelditem is: ‘Hoe goed volg je de richtlijnen met betrekking tot afstand houden van anderen?’. De interne consistentie van deze schaal is twijfelachtig ($\alpha = .69$), waardoor de resultaten met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd dienen te worden.

Analyseplan

Voor dit onderzoek wordt een regressieanalyse met mediatie met behulp van PROCESS uitgevoerd. Op voorhand worden een aantal assumpties gecontroleerd. Ten eerste wordt gekeken of er een lineaire relatie is tussen x en y. Dit wordt nagegaan door spreidingsdiagrammen. Ten tweede is het belangrijk dat er sprake is van een aselechte steekproef. Ten derde mag er geen multicollineariteit zijn: de onafhankelijke variabelen mogen geen hoge correlatie hebben met elkaar. Dit wordt beoordeeld aan de hand van de Coefficients tabel. Wanneer een waarde van $>.80$ gevonden wordt, zijn de waardes sterk met elkaar gecorreleerd. Als de Tolerance kleiner is dan .1 is er een probleem (Field, 2007). Ten vierde is het principe van homoscedasticiteit belangrijk: de spreiding in y-scores is gelijk per x-waarde. Homoscedasticiteit wordt beoordeeld door de gestandaardiseerde residuen te

plotten tegen de gestandaardiseerde voorspelde waardes. Als voor elke X-as ongeveer evenveel spreiding is op de Y-as is voldaan aan het principe van homoscedasticiteit (Field, 2017). Ten vijfde mogen er geen uitschieters of te invloedrijke respondenten in de data aanwezig zijn. Wanneer uitschieters worden gevonden, worden de analyses eerst met en vervolgens zonder uitschieters uitgevoerd om te bekijken of de uitschieters invloed hebben.

Verkennde analyse

Ook worden een aantal verkennende analyses uitgevoerd. Bij de verkennende analyses wordt gekeken naar de gemiddeldes, standaarddeviatie, het bereik, de correlaties tussen de onafhankelijke variabelen (ervaren sociale steun/ervaren beperking in sociale contacten) en de afhankelijke variabele (naleven van maatregelen). Om de correlaties te berekenen worden er Pearson correlatieanalyses uitgevoerd.

Mediatieanalyse

Tot slot wordt een regressieanalyse met mediatie met behulp van PROCESS uitgevoerd. Hiermee kan ontdekt worden of er een direct (huishoudsamenstelling en naleven maatregelen), en/of een indirect effect (of dit verband loopt via ervaren sociale steun en/of beperking in sociale contacten) is. Deze worden in één analyse uitgevoerd.

Resultaten

Beschrijvende statistiek

Voorafgaand aan de uitvoering van de analyses is bepaald of er invoerfouten in de data zitten. Er zijn geen invoerfouten gevonden. Vervolgens is gekeken naar een aantal assumpties. Aan de assumptie van lineariteit is voldaan, omdat huishoudsamenstelling (x) en het naleven van de maatregelen (y) een negatieve lineaire relatie hebben (R^2 Linear = 0.016). De normaliteitstesten geven weer dat de variabele sociale steun linksscheef verdeeld is ($S = -.362$, $K = -.095$). De uitkomsten van deze test vallen echter binnen de grenswaarden, waardoor gesteld kan worden dat de variabele sociale steun normaal verdeeld is. Dit geldt ook voor de variabelen ervaren beperking in sociale contacten ($S = -.191$, $K = -.247$) en huishoudsamenstelling ($S = .481$, $K = -.531$). Ook aan de assumptie van homoscedasticiteit is voldaan, aangezien de data er in het scatterplot niet scheef verdeeld uitzien. Daarnaast kan gesteld worden dat aan de assumptie van onafhankelijkheid van de variabelen is voldaan omdat de Durbin-Watson test een waarde geeft van 1.97.

In de data zijn meerdere uitschieters gevonden, maar deze verschilden niet drie standaarddeviaties van het gemiddelde. Daarom is besloten deze uitschieters niet uit de data te verwijderen.

Verkennde statistiek

In Tabel 1 is een overzicht te vinden van de gemiddeldes, standaarddeviaties en correlaties van en tussen de variabelen die in de analyses zijn gebruikt. Hieruit is af te lezen dat de participanten gemiddeld met drie mensen samenwonen (twee anderen naast henzelf). Wat verder opvalt is dat de gemiddelde score van sociale steun ($M = 4$), de beperking in sociale contacten ($M = 3.15$) en het naleven van de maatregelen ($M = 3.48$) boven het gemiddelde van de schaal liggen.

Daarnaast blijkt uit Tabel 1 dat er een negatieve significante relatie bestaat tussen de huishoudsamenstelling en het naleven van de maatregelen. Dit betekent dat wanneer mensen met meer mensen samenwonen zij zich minder goed aan de maatregelen houden. Er is een positief significante relatie gevonden tussen de ervaren sociale steun en het naleven van de maatregelen. Dat betekent dat wanneer mensen meer sociale steun ervaren, zij zich beter aan de maatregelen houden.

Tabel 1*Gemiddeldes, Standaarddeviaties en correlaties*

	1	2	3	<i>M(SD)</i>	Range
1. Huishoudsamenstelling	-	-	-	3.00 (1.58)	1-7
2. Sociale steun	-.05	-	-	4.00 (.61)	1.7-5
3. Ervaren beperking sociale contacten	.01	.06	-	3.15 (.84)	1-5
4. Naleven maatregelen	-.13**	.11**	-.03	3.48 (.84)	1-5

Noot. N = 553. * $p = .05$ ** $p = .01$.

Relatie tussen huishoudsamenstelling en naleven maatregelen

Om te bepalen of er een verband tussen huishoudsamenstelling en het naleven van de maatregelen bestaat en of dit verband gemedieerd wordt door sociale steun en de ervaren beperking in sociale contacten, is een mediatieanalyse met PROCESS uitgevoerd.

Het totale model, waarin huishoudsamenstelling, sociale steun en sociale contacten zitten, verklaart 5% van de variantie in naleven van de maatregelen $R^2 = .05$, $F(1,551) = 1.38$, $p = .24$.

De resultaten hiervan zijn te vinden in figuur 1. Er werd een direct negatief effect gevonden tussen huishoudsamenstelling en het naleven van de maatregelen ($b = -.07$, $\beta = -.12$, $p = <.01$). Dit betekent dat wanneer mensen met meer mensen samenwonen zij zich

minder goed aan de maatregelen houden. Ook werd een direct positief effect gevonden tussen sociale steun en het naleven van de maatregelen ($b = .15, \beta = .11, p = .01$). Dat wil zeggen dat wanneer mensen meer sociale steun ervaren zij zich beter aan de maatregelen houden. Er is geen significant effect gevonden tussen de ervaren beperking in sociale contacten en het naleven van de maatregelen ($b = -.03, \beta = -.03, p = .44$).

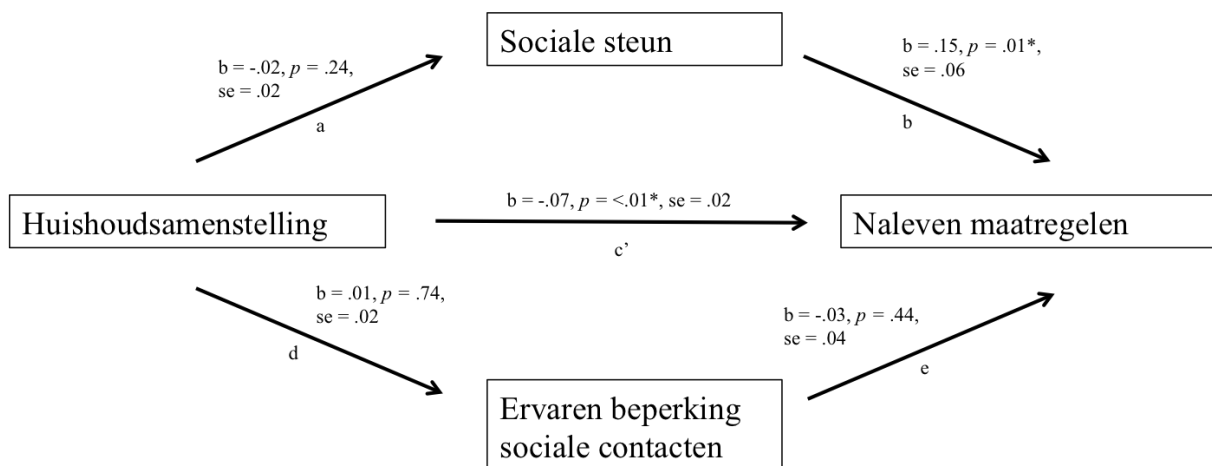
Het directe effect van huishoudsamenstelling op sociale steun bleek niet significant ($b = .02, \beta = .05, p = .24$). Het directe effect van huishoudsamenstelling op de ervaren beperking in sociale contacten bleek ook niet significant ($b = .01, \beta = .01, p = .74$).

Indirect effect

Het indirecte effect van huishoudsamenstelling op het naleven van de COVID-19 maatregelen via sociale steun (IE = $-.00$) bleek niet significant: 95% CI = $(-.01 - .00)$, $\beta = .005$ ($-.019 - .005$). Ook het indirecte effect van huishoudsamenstelling op het naleven van de maatregelen via de ervaren beperking in sociale contacten bleek niet significant: 95% CI = $(-.00 - .00)$, $\beta = .001$ ($-.006 - .004$). Hieruit blijkt dat er geen mediërende rol van sociale steun of sociale contacten in de relatie van huishoudsamenstelling op het naleven van de COVID-19 maatregelen is.

Figuur 1

Mediatiemodel

Noot. N = 553.

Discussie

In dit onderzoek is gekeken of er een relatie bestaat tussen de huishoudsamenstelling en in hoeverre jongvolwassenen de COVID-19 maatregelen naleven, en of deze relatie verloopt via het ervaren van sociale steun en de beperking in sociale contacten. Uit deze studie is gebleken dat jongvolwassenen die met meer mensen samenwonen, zich minder goed

aan de maatregelen houden. Daarnaast bleken jongvolwassenen die meer sociale steun ervaren zich beter aan de maatregelen te houden. Er zijn geen significante relaties gevonden tussen huishoudsamenstelling en sociale steun, de huishoudsamenstelling op de ervaren beperking in sociale contacten en tussen de ervaren beperking in sociale contacten en het naleven van de maatregelen. Verder bleken de indirecte effecten ook niet significant te zijn.

Dat jongvolwassenen met een grotere huishoudsamenstelling zich minder goed aan de maatregelen houden, is een andere uitkomst dan de eerder opgestelde hypothese, waarin werd vermoed dat jongvolwassenen die met meer mensen samenwonen zich juist beter aan de maatregelen houden. Op voorhand is literatuur gevonden waaruit bleek dat individuen die alleen wonen hun sociale interactie kunnen compenseren door een grotere sociale kring met vrienden en familieleden buiten het huishouden (Berkman & Syme, 1979; Seeman et al., 1987). Jongvolwassenen die in een groter huishouden leven, hebben automatisch meer contacten en ervaren daarom de beperking in sociale contacten waarschijnlijk minder (Mossong, 2008; Oldenkamp et al. 2009). Op het moment dat de data is verzameld werden studentenhuizen of jongeren in leefgroepen nog niet als één huishouden gezien door de overheid (Engelshoven, 2020). Jongvolwassenen die in grote gezinnen wonen hoeven dus geen afstand van elkaar te houden, terwijl jongeren in leefgroepen/studentenhuizen dit wel moeten. Aangezien het lastig is gebleken om in woongroepen afstand te houden (RIVM, 2020b), zou dit de oorzaak kunnen zijn waardoor jongvolwassenen die met veel anderen samenwonen zich minder goed aan de maatregelen houden. Verder zou het kunnen zijn dat jongvolwassenen de maatregel om thuis te blijven als iemand in het huishouden klachten heeft, lastiger kunnen naleven als ze met meer mensen samenwonen, aangezien ze dan misschien vaker thuis moeten blijven. Het is noodzakelijk om het negatieve verband verder te onderzoeken, zodat achterhaalt kan worden waarom dit verband is gevonden.

Ook werd een significante relatie gevonden tussen sociale steun en het naleven van de maatregelen. Wanneer jongvolwassenen meer sociale steun ervaren, houden zij zich beter aan de COVID-19 maatregelen. Deze uitkomst komt overeen met de opgestelde hypothese en eerdere literatuur. Onderzoek van het RIVM liet bijvoorbeeld al zien dat thuisblijven als makkelijk wordt ervaren door mensen die veel hulp aangeboden krijgen vanuit hun sociale netwerk (RIVM, 2020a) en dat jongvolwassen die sociale steun ervaren van een mentorfiguur zich ook beter aan de maatregelen houden (RIVM, 2020b). In dit onderzoek is sociale steun van zowel vrienden als familie meegenomen, maar niet van een 'mentorfiguur'. In een ander onderzoek werd sociale steun van familie als positieve voorspeller gevonden, maar sociale steun van vrienden als een negatieve voorspeller. De reden hierachter zou zijn dat sociale

steun van vrienden buiten het huis gehaald moet worden en zij daarom juist het contact zouden opzoeken. Onderzoek laat zien dat sociale steun van vrienden zowel online als offline ontvangen kan worden, maar het soort steun dat zij online verwachten is wel anders dan offline. Diepe emotionele steun, intimiteit en empathie behoren waarschijnlijk tot meer offline contact (Trepte et al., 2015).

Het lijkt erop dat hechte families een bron kunnen zijn voor het versterken van het afstand houden en het stimuleren van het naleven van de maatregelen (Paykani et al., 2020). Aangezien in dit onderzoek geen onderscheid is gemaakt tussen sociale steun van vrienden en familie, maar dit als gehele schaal is genomen, kan niet gezegd worden of sociale steun van vrienden in dit onderzoek minder sterk of zelfs negatief was. Hier is daarom nader onderzoek voor nodig.

Er is geen significante relatie gevonden tussen huishoudsamenstelling en sociale steun. Op voorhand was verwacht dat jongvolwassenen uit een groter huishouden meer sociale steun ervaren. Het zou kunnen dat dit verband niet gevonden is omdat jongvolwassenen in staat zijn om toch sociale steun te ervaren door de hedendaagse technologie (Smith et al., 2018).

Op voorhand werd ook verwacht dat jongvolwassenen die met minder mensen samenwonen zich meer beperkt voelen in hun sociale contacten en dat zij de maatregelen daarom minder goed naleven. Dit heeft niet per se te maken met een klein sociaal netwerk, omdat iemand zich ook eenzaam kan voelen met een groot sociaal netwerk. In deze studie is zowel het verband tussen huishoudsamenstelling en sociale contacten als het verband tussen sociale contacten en naleven maatregelen niet gevonden. Er zijn geen duidelijke theoretische verklaringen te vinden waarom dit geen significante relaties opleverde.

Beperkingen

In dit onderzoek is alleen gekeken naar met hoeveel anderen jongvolwassenen een huishouden vormen, maar er is niet gekeken waaruit dit huishouden bestaat (bijvoorbeeld een woongroep, studenten, wonend bij ouders etc.). In een vervolgstudie is het zinvol om dit ook mee te nemen. Uit eerdergenoemd onderzoek bleek al dat mensen die op een woongroep wonen het naleven van de maatregel van het afstand houden lastiger vinden (RIVM, 2020b). Verder is uit eerder onderzoek gebleken dat de maatregelen het best worden nageleefd bij huishoudens waar twee of meer generaties samenleven, doordat mensen zich realiseren wat de risico's voor ouderen zijn (Brankston, 2020). Maar het zou ook kunnen dat zij zich beter aan de maatregelen houden omdat zij tot een huishouden worden gerekend en dus onderling geen afstand hoeven te houden.

Het meenemen van de inhoudelijke huishoudsamenstelling is ook zinvol omdat jongvolwassenen die nog bij ouders wonen wellicht meer sociale steun ervaren (omdat familie een belangrijke bron bleek voor sociale steun), waardoor zij de maatregelen beter naleven.

Daarnaast is het zinvol om de studie nogmaals uit te voeren op een later moment. De resultaten van dit onderzoek zijn verzameld aan het begin van de coronapandemie. Inmiddels kan het zijn dat andere factoren het verband beïnvloeden. Bijvoorbeeld het afnemend vertrouwen in de overheid, minder angst voor COVID-19 of het te lang vinden duren van de pandemie/maatregelen zouden ervoor kunnen zorgen dat jongvolwassenen zich minder goed aan de maatregelen houden.

Conclusie

Deze studie heeft gezorgd voor meer inzicht in waarom jongvolwassenen zich in meer of mindere mate aan de COVID-19 maatregelen houden. Uit dit onderzoek is gebleken dat jongvolwassenen die in een grotere huishoudsamenstelling samenwonen zich minder goed aan de maatregelen houden. Tevens is uit dit onderzoek gebleken dat jongvolwassenen die meer sociale steun ervaren de maatregelen beter naleven. Verder vertelt de studie dat het verband tussen huishoudsamenstelling en naleven maatregelen niet verloopt via ervaren sociale steun of ervaren beperking in sociale contacten.

De studie biedt daarnaast belangrijke suggesties voor vervolgonderzoek. Het is bijvoorbeeld belangrijk gebleken dat verder onderzoek gedaan wordt naar met wie een jongvolwassene samenwoont. Daarnaast is het van belang om het onderzoek nog eens uit te voeren, omdat wellicht nu andere factoren ook een rol spelen, zoals vertrouwen in de overheid en angst voor COVID-19.

Voor de praktijk betekent dit dat het belangrijk is dat men sociale steun biedt aan jongvolwassenen tijdens de coronapandemie. De overheid kan jongeren aansporen om online contact te leggen met vrienden, omdat is gebleken dat zij ook online steun kunnen ervaren van vrienden. Ook kan de overheid gebruik maken van platformen waarop jongeren contact kunnen zoeken, zodat zijzelf sociale steun kunnen bieden.

Referentielijst

- Andrews, J.L., Foulkes, L., & Blakemore, S.J. (2020). Peer influence in adolescence: Public health implications for COVID-19. *Trends Cognitive Science*. 24, 585–587
- Barari, S., Caria, S., Davola, A., Falco, P., Fetzer, T., Fiorin, S., Hensel, L., Ivcehnko, A., Jachimoqicz, J., King, G., Kraft-Todd, G., Ledda, A., MacLennan, M., Mutoi, L., Pagani, C., Reutskaja, E., & Raimondi Slepoi, F. (2020) Evaluating COVID-19 Public Health Messaging in Italy: Self-Reported Compliance and Growing Mental Health Concerns. *MedRxiv*. Advance online publication
<https://doi.org/10.1101/2020.03.27.20042820>
- Berkman, L.F. & Syme, L.S. (1979). "Social Networks, Host Resistance, and Mortality: A Nine-Year Follow-up Study of Alameda County Residents." *American Journal of Epidemiology*, 109, 186-204
- Brankston, G., Merkley, E., Fisman, D., Tuite, A., Poljak, Z., Loewen, P.J. & Geer, A.L. (2020). Sociodemographic disparities in knowledge, practices, and ability to comply with COVID-19 public health measures in Canada. *MedRxiv*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1101/2020.08.24.20180919>
- Centers for Disease Control [CDC] COVID-19 Response Team (2020). *Severe Outcomes Among Patients with Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)*.
<https://www.cdc.gov/mmwr/volumes/69/wr/mm6912e2.htm>
- Cohen A.K., Hoyt L.T., & Dull B., (2020) A Descriptive Study of COVID-19–Related Experiences and Perspectives of a National Sample of College Students in Spring 2020. *Journal of Adolescent Health*, 67 (3), 369-375.
<https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2020.06.009>.
- Elmer, T., Mepham, K., & Stadfeld, C (2020). Students under lockdown: Comparisons of students' social networks and mental health before and during the COVID-19 crisis in Switzerland. *PLoS ONE*. 15(7), 1-22. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0236337>
- Engelshoven, I. (2020). *Antwoord op schriftelijke vragen van Van den Hul*.
<https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/kamervragen/detail?id=2020Z06117&did=2020D16312>
- Field, A. (2017). *Discovering Statistics Using IBM SPSS*. London, United Kingdom: Sage Publications Ltd
- Huckins, J., DaSilva, A., Wang, W., Hedlund, E. L., Rogers, C., Nepal, S.K., Wu, J., Obuchi, M., Murphy, E. I., Meyer, M.L., Wagner, D.D., Holtzheimer, P.E., & Campbell, A. T. (2020). Mental Health and Behavior During the Early Phases of the COVID-

- 19 Pandemic: A Longitudinal Mobile Smartphone and Ecological Momentary Assessment Study in College Students. *Journal of Medical Internet Research*. Advance online publication.
- Mossong, J., Hens, N., Beutels, P., Auranen, K., Mikolajczyk, R. Massari, M., Salmaso, S. Tomba, G., Wallinga, J., Heijne, J., Sadkowska-Todys, M., Rosinska, M. & Edmunds W.J. (2008). Social Contacts and Mixing Patterns Relevant to the Spread of Infectious Diseases. *PLoS Medicine*, 5 (3), 333-334.
<https://doi.org/10.1371/journal.pmed.0050074>
- Muruganandam, P., Neelamegam, S., Menon, V., Alexander, J., & Chaturvedi, S. K. (2020). COVID-19 and Severe Mental Illness: Impact on patients and its relation with their awareness about COVID-19. *Psychiatry research*, 291, 113-265.
<https://doi.org/10.1016/j.psychres.2020.113265>
- Oldenkamp, M, De Klerk, M. & Wagemakers, A. (2009) Beperkt contact? De relatie tussen functionele beperkingen en netwerkkenmerken. *Tijdschrift voor Gezondheidswetenschappen*, 8, 478-488
- Pan, R., Wang, C., Wan, X., Tan, Y., Xu, L., Ho, C. S., et al. (2020). Immediate psychological responses and associated factors during the initial stage of the 2019 coronavirus disease (COVID-19) epidemic among the general population in China. *Int. J. Environ. Res. Public Health*, 17, 1-25.
- Park, C.L., Russell, B.S., Fendrich, M., Finkenstein-Fox, L., Hutchison, M. & Becker, J. (2020). Americans' COVID-19 Stress, Coping, and Adherence to CDC Guidelines. *Journal of General Internal Medicine*, 35(8), 296-303.
- Paykani, T., Zimet, G. D., Esmaeili, R., Khajedaluae, A. R., & Khajedaluae, M. (2020). Perceived social support and compliance with stay-at-home orders during the COVID-19 outbreak: evidence from Iran. *BMC Public Health*, 20(1), N.PAG. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1186/s12889-020-09759-2>
- RIVM (2020a) *Naleven van quarantaine en isolatieadvies*.
https://www.rivm.nl/sites/default/files/2020-11/RIVM%20Corona%20Gedragsunit%2C%20notitie%20Quarantaine%20en%20Isolatie%20%28nov%202020%29_0.pdf
- RIVM (2020b) *Jongeren in de coronacrisis*. <https://www.rivm.nl/sites/default/files/2020-09/Jongeren%20in%20de%20coronacrisis%20%28juni%202020%29.pdf>
- Russell, D., Cutrona, C. E., Rose, J. & Yurko, K. (1984). Social and emotional loneliness: An

- examination of Weiss's typology of loneliness. *Journal of Personality and Social Psychology*, 46, 1313-1321
- Sciensano (2020). *Derde COVID-19- Gezondheidsenquête*.
https://www.sciensano.be/sites/default/files/report3_covid-19his_nl_final.pdf
- Seeman, E.T., Kaplan, A.G., Knudsen, L., Cohen, R. & Guralnik, J. (1987). "Social Network Ties and Mortality Among the Elderly in the Alameda County Study." *American Journal of Epidemiology*, 126, 714-723
- Smith, B. G., Smith, S. B., & Knighton, D. (2018). Social media dialogues in a crisis: A mixed-methods approach to identifying publics on social media. *Public Relations Review*, 44, 562–573
- Stickley A., Matsubayashi T. & Ueda M (2020). Loneliness and COVID-19 preventive behaviours among Japanese adults. *Journal of Public Health*, 151, 1-8.
- Trepte, S., Dienlin, T. & Reinecke, L. (2015) Influence of Social Support Received in Online and Offline Contexts on Satisfaction With Social Support and Satisfaction With Life: A Longitudinal Study. *Media Psychology*, 18, 74-105
- Wilcox, P., Winn, S. & Fyvie-Gauld, M. (2005) 'It was nothing to do with the university, it was just the people': the role of social support in the first-year experience of higher education, *Studies in Higher Education*, 30 (6), 707-722.
<https://doi.org/10.1080/03075070500340036>
- Wright, L., Steptoe, A. & Fancourt, D. (2020) What predicts adherence to COVID-19 government guidelines? Longitudinal analyses of 51,000 UK adults. *MedRxiv*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1101/2020.10.19.20215376>
- Wrzus, C., Hanel, M., Wagner, J. & Neyer, F. (2013). Social network changes and life events across the life span: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 139(1), 53–80.
<https://doi.org/10.1037/a0028601>

Bijlage

Naast deze studie, was het tijdens de masterthesis ook de bedoeling dat er 75 uur aan dataverzameling werd uitgevoerd. Voor de huidige studie was de data al verzameld, daarom is deze 75 uur ingezet voor het INTRANSITION-project. In dit project wordt er gekeken naar de persoonlijke ontwikkeling van jongeren wanneer zij van de basisschool naar de middelbare school of van de middelbare school naar het vervolgonderwijs/werk gaan. Het doel is om te achterhalen hoe jongeren deze overgang ervaren en welke factoren invloed hebben op deze ervaring. Bij dit project zijn er (online) huisbezoeken uitgevoerd bij jongeren, samen met hun ouder en eventuele vriend(in). Dit bevatte observatietaken en gesprekstaken.

Binnen dit onderzoeksproject heb ik online huisbezoeken uitgevoerd. Ik ben hierbij zowel testleider als technische student geweest. In de rol als testleider heb ik meer ervaring opgedaan in het afnemen van het onderzoek. Ik heb me vooral aan de tekst die van tevoren was opgesteld gehouden en dit gaf zowel voor mij als de deelnemers duidelijkheid. Tijdens deze huisbezoeken heb ik geleerd hoe ik instructies duidelijk kan overbrengen en ben ik beter geworden in het voor de deelnemers leuk maken. In mijn rol als technische student heb ik het programma Starleaf leren kennen en heb ik geleerd hoe om te gaan met opnames (meteen verwijderen nadat ze op de schijf van de universiteit staan).

Ook heb ik geholpen met het transcriberen van de identiteitsinterviews. Ik had nog nooit eerder met het programma ELAN. Tijdens het transcriberen heb ik hier mee leren werken en dit helpt me in de toekomst omdat ik nu al meteen weet hoe dit programma werkt.

De dataverzameling vond ik leuk, omdat het een geheel ander project was dan waar ik zelf mee bezig was. Dit heb ik zelf gezien als een aanvulling, omdat je zo alleen maar meer meekrijgt van de mooie onderzoeken die er allemaal worden uitgevoerd op de universiteit. Ik heb dan ook met plezier meegeholpen aan de dataverzameling.